

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १७१७/२००८

१) श्री गणेश चेपाजी आगाशे
कुंभारे कॅलोनी, क्वॉर्टर नं.३२४
कामठी-४४१००२, जिल्हा नागपूर.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा पोलीस अधीक्षक
नागपूर जिल्हा (ग्रामिण), नागपूर.

३) जन माहिती अधिकारी
पोलीस अधीक्षक नागपूर जिल्हा (ग्रामिण),
कार्यालय, नागपूर.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक ७.७.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ४.५.२००७ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

२)अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.१२.२००६ रोजी राज्य जन माहिती अधिकारी म्हणून पोलीस
अधीक्षक, नागपूर (ग्रामिण) यांचेकडे खालीलप्रमाणे माहिती मागितलेली दिसून येते. सदरची
माहिती टपालाद्वारे घेणार असे नमूद केले आहे.

आवश्यक असलेल्या माहितीचे वर्णन : एस.पी.ऑफिस, नागपूर यांना दिनांक २५.३.२००५ रोजी
सौ. हर्षा गणेश आगासे, रा. कामठी हिला फुसलावून अपहरण केले व दलित कुटुंबियांना जिवे
मारण्यांची धमकी दिली. वरील संदर्भात पोस्ट रिपोर्ट एस.पी.ऑफिस नागपूर यांना रिपोर्ट
देण्यात आला होता. या रिपोर्टवर कोणकोणती कार्यवाही झाली.

अ) एस.पी.साहेब यांनी कोणत्या अंमलदारास कार्यवाहीचे आदेश दिली.

ब) कोणत्या अंमलदाराने कार्यवाही करून घटना स्थळावर कोणकोणते बयाण नोंदविले.

// २ //

- क) कार्यवाही करुन किती अपराधी यांना पकडून त्यांच्यावर कोणकोणता आरोप ठेवण्यात आला. कलम नं. व केस नं. याविषयी कळविणे.
- ड) गुन्हा दाखल करुन कोणत्या न्यायालयात केस चालविण्यात आले आहे.
- इ) फुसलावून(पळविणे) अपहरण करणे, दलित कुटूंबियांना जिवे मारण्याची धमकी देणे हा कॅाग्नीझेबल अपराध आहे किंवा नाही.
- फ) तपाशी अधिकारी यांने तपास सुरु केला व संपवलेली वेळ.
- प) फियार्दी, आरोपी व साक्षीदार हयांच्याकडून गुन्हा बाबतची मिळणारी माहिती.
- न) आरोपीचा गुन्हा करण्याचा हेतू कोणता.
- ब) गुन्हा नोंदविण्याचा दिनांक व वेळ.
- भ) आरोपीचे नांव, अटकेचा दिनांक व वेळ.
- म) अपराधाचे ठिकाण. "

सदरच्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक १९.१.२००७ रोजी " आपण माहितीचा अधिकार अधिनियमांतर्गत मा. पोलीस अधीक्षक, नागपूर (ग्रामिण) यांना केलेला अर्ज या कार्यालयात दिनांक २०.१२.२००६ रोजी प्राप्त झालेला असून आपल्या अर्जात नमूद माहितीबाबत आपणास कळविण्यात येते की, आपण मा. पोलीस अधीक्षक, नागपूर (ग्रामिण) यांना दिलेला दिनांक ३०.११.२००६ चा अर्ज त्यांच्या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक नाजीग्रा डी-२८/अर्जशाखा/६२/एसडीपीओ/०६, नागपूर, दिनांक ६.१२.२००६ अन्वये दिनांक ८.१२.२००६ रोजी या कार्यालयात चौकशीकरीता प्राप्त झाला असता आपल्या अर्जातील प्रकरणाबाबत पोलीस निरीक्षक, कामठी यांचा अहवाल, प्रकरणाचे संबंधीत कागदपत्र व चौकशी वरुन मा. पोलीस अधीक्षक, नागपूर (ग्रामिण) यांना अर्जाचा सविस्तर चौकशी अहवाल संबंधीत कागदपत्रासह सादर करण्यात आलेला आहे. आपल्या अर्जासंबंधी मा. पोलीस अधीक्षक यांना अहवाल सादर करण्यात आलेला असून आपल्या माहितीच्या अधिकारा अंतर्गत अर्जातील नमूद कार्यवाही बाबतचे मुद्दे मा. पोलीस अधीक्षक नागपूर (ग्रामिण) यांचे अधिकार क्षेत्रातील असून आपल्या अर्जासंबंधाने त्यांच्याकडून प्राप्त होणारे निर्देश व आदेशान्वये कार्यवाही बाबत आपणास

कळविण्यात येत " असे उपविभागीय पोलीस अधिकारी, कामठी विभाग, कामठी यांनी अपीलकर्ता यांना कळविलेले दिसून येते. परंतु सदरच्या उत्तराने अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे दिनांक ३.३.२००६ रोजी पुन्हा प्रथम अपीलीय अधिकारी म्हणून पोलीस अधीक्षक, नागपूर यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या संदर्भामध्ये पोलीस अधीक्षक यांनी "सदर अपील अर्जामध्ये दिनांक २५.३.२००५ चा अर्ज दिलेला असल्याचे नमूद केले आहे. परंतु कार्यालयाने त्यांच्या पोलीस स्टेशन कामठी येथील अभिलेख्यांची पडताळणी केली असता दिनांक २५.३.२००५ चा अर्ज या कार्यालयास प्राप्त झालेला नाही " असे या कार्यालयास कळविण्यात आलेले आहे. त्याचप्रमाणे दिनांक १३.२.२००७ रोजी पोलीस अधीक्षक, नागपूर जिल्हा (ग्रामिण) नागपूर यांनी माहितीच्या अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये या कार्यालयात अर्ज प्राप्त झाला असता या कार्यालयाचे पत्र दिनांक २५.८.२००६ अन्वये सविस्तर माहिती आपणास रजिस्टर पोस्टाने पाठविण्यात आलेली आहे व सदर घटनास्थळ पोलीस स्टेशन पाचपावली हद्दीत येत असल्याने सदर गुन्ह्याची डायरी पोलीस स्टेशन नागपूर शहर येथे पाठविण्यात आलेली असून अधिक माहितीची आवश्यकता असल्यास पोलीस स्टेशन पाचपावली यांचेशी संपर्क साधावा. तसेच आपला दिनांक १८.१२.२००६ चा अर्ज प्राप्त झाला असता उपविभागीय पोलीस अधिकारी, कामठी विभाग, कामठी यांस दिनांक ११.१.२००७ व १७.१.२००७ अन्वये दिनांक १६.१.२००७ अन्वये आपणास परस्पर लेखी कळविण्यात आलेले आहे. दिनांक १३.१२.२००६ च्या अर्जाची पडताळणी केली असता आपणास वेळोवेळी व वेळेपूर्वीच माहिती पुरविण्यात आलेली असल्याने सदर अर्ज हा दप्तरी दाखल करण्यात येत आहे, याची नोंद घ्यावी असे कळविण्यात आलेले दिसून येते. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना या संपूर्ण प्रकरणात माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे हा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही. सदरच्या प्रकरणातील सर्व कागदपत्रे ही राज्य माहिती आयोगाचे कार्यालयात दाखल केलेली असून खुलासा सुध्दा दाखल करण्यात आलेला आहे. अपीलकर्ता यांना वेळोवेळी जी माहिती उपलब्ध करून दिलेली आहे ती सर्व पत्रे सुध्दा दाखल केलेली आहे. तसेच अपीलकर्ता यांचे अपील क्रमांक ५५/२००७ मध्ये या एकाच प्रकरणाच्या संदर्भामध्ये ७ एप्रिल, २००७ रोजी आयोगाने निर्णय दिलेला असून माहिती दिलेली असल्यामुळे अपील निकाली काढण्यात आलेले

आहे. तसेच पुन्हा अपील क्रमांक ५७०/२००७ हे सुध्दा एकाच प्रकरणाच्या संदर्भात आहे व त्या अपीलाच्या बध्दल सुध्दा विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करुन दिलेली असल्यामुळे सदरचे अपील खारीज करण्यात आलेले दिसून येते.

या संपुर्ण प्रकरणामध्ये अपीलकर्ता यांच्या तक्रारी प्रमाणे जी चौकशी करण्यात आलेली आहे त्या चौकशीच्या संदर्भात वर नमूद केल्याप्रमाणे त्यांना माहिती उपलब्ध करुन देण्यात आलेली आहे. परंतु अपीलकर्ता हे प्रत्येक उपलब्ध झालेल्या माहिती मधून वेगवेगळ्या प्रश्नांच्या माध्यमातून पुन्हा पुन्हा माहिती मागत असतात असे दिसून येते. पोलीस स्टेशन कडे एफ.आय.आर. दाखल केल्यानंतर गुन्हाची चौकशी होते व त्या चौकशीच्या नंतरच एकतर कोर्टात पाठविण्यात येते किंवा गुन्हा होत नसेल तर दफ्तरी दाखल करण्यात येतात. व त्याबध्दल सर्व माहिती उपलब्ध करुन दिलेली असल्यामुळे पुन्हा पुन्हा त्याबध्दल वेगवेगळे प्रश्न उपस्थित करुन तीच ती माहिती मागणे हे कोणत्याही सार्वजनिक व्यापक हिताच्या संदर्भात येत नाही. अपीलकर्ता हे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा स्वतःच्या वैयक्तिक हिताच्या करीता गैरवापर करीत आहे असा निष्कर्ष काढावा लागतो. माहिती उपलब्ध करुन देणे याचा अर्थ सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये ज्या साहित्याच्या स्वरूपात माहिती उपलब्ध असते उदा. अभिलेखे, दस्तऐवज, परिपत्रके, कागदपत्रे इ.च्या छायांकित प्रती उपलब्ध करुन देणे असे अधिनियमाचे कलम २(१) (च) प्रमाणे अर्थ आहे. वेगवेगळे प्रश्न निर्माण करुन त्यांची माहिती मागणे हे अपेक्षित नाही. व कोणत्याही प्रकारे विश्लेषण करुन मागणे हे अपेक्षित नाही. दिनांक १३.१२.२००६ च्या अर्जामध्ये अपीलकर्ता यांनी जे प्रश्न विचारलेले आहेत त्या प्रश्नांचे अवलोकन केले असता अपराधाचे ठिकाण, गुन्हा नोंदविण्याचा दिनांक व वेळ, आरोपीचा गुन्हा करण्याचा हेतू कोणता वगैरे वगैरे..... हे अर्थातच एफ.आय.आर.मध्ये असतात व ती एफ.आय.आर.त्यांनीच दाखल केलेली आहे. व पुन्हा तीच माहिती मागणे म्हणजे त्या सार्वजनिक प्राधिकरणास वेठीस धरणे असा होतो. कोणत्याही प्राधिकरणास प्रश्न मनात धरुन त्याचे काल्पनिक उत्तराचीच अपेक्षा करणे हे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ प्रमाणे अपेक्षित नाही व निर्णय प्रक्रियेच्या संदर्भात कोणत्याही प्रकारची तक्रार असल्यास अपीलकर्ता

// ५ //

यांनी उपलब्ध माहितीच्या आधारे सक्षम अधिका-यांकडे किंवा मा. न्यायालयात दाद मागणे हे संयुक्तिक राहिल व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांना संपुर्ण माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे तसेच त्यांचे अपील क्रमांक ५५/२००७ व ५७०/२००७ ही सुध्दा माहिती उपलब्ध करून दिलेली असल्यामुळे खारीज करण्यात आलेले असल्यामुळे सदरचे अपील सुध्दा खारीज करण्यात येत आहे.
- २) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :- ७.७.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर